

הארכת תוקף ההכרזה על מצב מיוחד בעורף

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם, בהמשך להכרזת שר הביטחון מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) על מצב מיוחד בעורף (להלן – ההכרזה) בכל שטח המדינה; להחלטות הממשלה שהתקבלו מעת לעת על הארכת ההכרזה, ובכלל זה ההחלטה האחרונה בנושא, מס' 3309, מיום ט"ז באב התשפ"ה (10 באוגוסט 2025) שהאריכה את תוקפה של ההכרזה במתכונתה הנוכחית, כך שתחול ביחס לחלק משטח המדינה (דרום המדינה, באזור עוטף עזה), וכן בהמשך להחלטות ועדת החוץ והביטחון של הכנסת שאישרו מעת לעת את הארכת ההכרזה, ובפרט החלטתה האחרונה מיום י"ז באב התשפ"ה (11 באוגוסט 2025) לאשר את הארכת ההכרזה במתכונתה הנוכחית כאמור, עד ליום כ"ג באלול התשפ"ה (16 בספטמבר 2025):

1. מכוח הסמכות לפי סעיף 9(א)(1) ו-6(6) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 (להלן – החוק), להאריך את ההכרזה על מצב מיוחד בעורף במתכונת הנוכחית והמצומצמת, כך שתמשיך ותחול רק בשטח המסומן במפה והכולל אזורים סמוכים לרצועת עזה (להלן – עוטף עזה), כמפורט בנספח שלהלן, עד ליום ו' בחשוון התשפ"ו (28 באוקטובר 2025). לקראת תום התקופה האמורה ייבחן הצורך בהארכה נוספת.
2. לבקש את אישורה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת להארכה האמורה לפי סעיף 9(א)(6) לחוק.

בהתאם להוראות סעיף 9(ו)(1) לחוק, הארכת ההכרזה תפורסם באופן מידי ברדיו ובטלוויזיה וכן תפורסם בהקדם האפשרי ברשומות ובעיתונות.

דברי הסבר

רקע כללי:

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפת טרור משולבת מרצועת עזה שכללה ירי טילים לעבר מדינת ישראל וכן חדירת מחבלים ליישובי עוטף עזה והדרום. בעקבות מתקפה זו הכריז שר הביטחון דאז ביום 7 באוקטובר 2023, על מצב מיוחד בעורף על כל שטח המדינה, מכוח סמכותו לפי סעיף 9ג(ב)(1) לחוק ההתגוננות האזרחית, תשי"א-1951 (להלן – החוק). ההכרזה מקנה לגורמים שונים בצה"ל סמכויות בתחום ההתגוננות האזרחית.

הוראות סעיף 9ג(ב)(3) לחוק קובעות כי הממשלה רשאית לאשר את הארכת תוקף ההכרזה על "מצב מיוחד בעורף" שניתנה על-ידי שר הביטחון כאמור.

בהתאם להוראות סעיף 9ג(ב)(3) החליטה הממשלה ביום 8 באוקטובר 2023, בהחלטה מס' 941 להאריך את תוקפה של ההכרזה והודיעה על כך לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

ביום 12 באוקטובר 2023 דנה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת בתוקפה של ההכרזה והחליטה לאשרה עד ליום 19 באוקטובר 2023.

ביום 18 באוקטובר 2023 התקבלה החלטת ממשלה מס' 968 בדבר הארכת תוקפה של ההכרזה בכל שטח המדינה עד ליום 19 בדצמבר 2023. ועדת החוץ והביטחון של הכנסת אישרה את הארכת ההכרזה מעת לעת. מאז התקבלו מעת לעת החלטות ממשלה נוספות בדבר הארכת ההכרזה בכל שטח המדינה, בהתבסס על חוות הדעת הביטחוניות ולאור המשך הלחימה וההתפתחויות במלחמת "חרבות ברזל", ואלו אושרו מעת לעת על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

בהחלטת ממשלה מס' 1784 מיום 27 במאי 2024 הוחלט להאריך את ההכרזה האמורה, תוך צמצום תחולתה כך שתחול רק בחלק משטח המדינה (אזורים מסוימים בדרום המדינה ובצפונה), מאז התקבלו מעת לעת החלטות ממשלה נוספות בדבר הארכת ההכרזה במתכונת האמורה, ואלו אושרו מעת לעת על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

לאור ההתפתחויות ביטחוניות בזירה הצפונית, ביום 23 בספטמבר 2024 התקבלה החלטת ממשלה מס' 2200 ששינתה את ההכרזה כך שתחול על כל שטח המדינה, וזאת עד ליום 30 בספטמבר 2024, החלטה שאושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

בהמשך לכך, בשים לב להמשך הלחימה והתפתחויות בזירות השונות, ובהתאם להערכות גורמי הביטחון בדבר האפשרות לירי תלוי מסלול לעבר אוכלוסייה אזרחית, ובמטרה להגן על העורף ולהציל חיי אדם, התקבלו החלטות ממשלה נוספות שהאריכו את תחולתה של ההכרזה על כל שטח המדינה, עד ליום 4 במרץ 2025. החלטות אלו אושרו מעת לעת על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

בהחלטת ממשלה מס' 2810 מיום 2 במרץ 2025, הוחלט, בשים לב למצב הביטחוני בגזרות השונות, להאריך את ההכרזה על מצב מיוחד בעורף, תוך צמצום תחולתה כך שתחול רק בחלק משטח המדינה, באזורים בדרום המדינה הסמוכים לרצועת עזה, וזאת עד ליום 1 באפריל

2025, בכפוף לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת. בהמשך לכך, הממשלה החליטה על הארכת ההכרזה המצומצמת כאמור בהחלטות ממשלה שונות עד ליום 10 ביוני 2025, החלטות אלו אושרו מעת לעת על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

ביום 8 ביוני 2025 התקבלה החלטת ממשלה מס' 3123 שהאריכה את תוקף ההכרזה עד ליום 10 ביולי 2025, תוך צמצום נוסף של תחולתה, לאזור עוטף עזה בלבד, וזאת בשים לב, בין היתר, למבצע "מרכבות גדעון" והתמרון הקרקעי המתנהל ברצועת עזה. החלטה זו אושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת ביום 9 ביוני 2025, עד ליום 26 ביוני 2025.

ביום 13 ביוני 2025 לפנות בוקר, החל צה"ל במבצע "עם כלביא", מתקפת מנע על איראן במטרה לתקוף את האיומים האסטרטגיים של איראן על מדינת ישראל, ולפגוע בתוכנית הגרעין האיראנית. בתוך כך, ביצע צה"ל פעילות אווירית נרחבת ברחבי איראן במסגרתה נגרם נזק למטרות צבאיות, למטרות אסטרטגיות ולמטרות שלטון.

בשים לב למצב דברים זה, החליטה הממשלה בהחלטת ממשלה מס' 3150 מיום 15 ביוני 2025, כי תשונה ההכרזה ששטח תחולתה צומצם רק לאזור עוטף עזה, כך שתורחב ותחול על כל שטח המדינה עד ליום 26 ביוני 2025. כן הוחלט, כי בכפוף לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ההכרזה על מצב מיוחד בעורף בכל רחבי המדינה תוארך עד ליום 30 ביוני 2025. ועדת החוץ והביטחון של הכנסת אישרה את האמור ביום 16 ביוני 2025.

ביום 24 ביוני 2025 הוחלט על סיום מבצע "עם כלביא", והחלה הפסקת אש בין מדינת ישראל לאיראן. בהתאם, החל מיום 24 ביוני 2025 בשעה 20:00, ובעקבות הפסקת האש בין ישראל לאיראן, הנתה פיקוד העורף על חזרה לפעילות מלאה ללא הגבלות בכל שטח המדינה, פרט לאזור עוטף עזה – בשים לב להערכות המצב והסיכונים הביטחוניים שנשקפו מרצועת עזה.

ביום 29 ביוני 2025 התקבלה החלטת ממשלה מס' 3175 שהאריכה את תוקף ההכרזה עד ליום 15 ביולי 2025, תוך צמצום תחולתה של ההכרזה לאזור עוטף עזה בלבד, כפי שהוחלט בהחלטת ממשלה מס' 3123, ערב תחילת מבצע "עם כלביא". החלטה זאת התקבלה בשים לב כאמור למצב הביטחוני באזור עוטף עזה, ובין היתר להימשכות מבצע "מרכבות גדעון" והתמרון הקרקעי ברצועת עזה. החלטה זו אושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

ביום 14 ביולי 2025 התקבלה החלטת ממשלה מס' 3237 שהאריכה את ההכרזה במתכונת המצוינת לעיל, כך שתחול באזור עוטף עזה בלבד, עד ליום 12 באוגוסט 2025, החלטה זו אושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון ביום 15 ביולי 2025 וביום 30 ביולי 2025. ביום 10 באוגוסט 2025 התקבלה החלטת ממשלה מספר 3309 שהאריכה אף היא את ההכרזה במתכונת זו, כשביום 11 באוגוסט ניתן אישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

כיום, המשך מתן ההנחיות באזור עוטף עזה על ידי פיקוד העורף באזור עוטף עזה נדרש לשם מניעה וצמצום של פגיעה בחיי אדם וברכוש, וזאת על רקע המשך חוסר היציבות הביטחונית השורר בגזרת רצועת עזה והמשך והרחבת התמרון ברצועת עזה. בהתאם להערכת מצב עדכנית של מערכת הביטחון קיים סיכון להתגברות הירי מרצועת עזה, וזאת במטרה להביא לפגיעה באזרחים לשם הפעלת לחץ או גביית מחיר ממדינת ישראל.

עתה, ולאור האמור, נדרש כי ההכרזה המצומצמת לאזור עוטף עזה בלבד כאמור, תוארך פעם נוספת, עד ליום ו' בחשוון התשפ"ו (28 באוקטובר 2025), וזאת בהתאם להערכת גורמי הביטחון את רמת האיום באזור.

בתקופת תוקפה של ההכרזה מוקנות לגורמי צה"ל, ובעיקר לפיקוד העורף בכובעו כשירות ההתגוננות האזרחית, סמכויות נרחבות להנחיית האוכלוסייה בשטח לגביו נקבעה ההכרזה, לרבות: חובת שהיה במרחב מוגן ונקיטת אמצעי זהירות; הגבלת לימודים; מתן הוראות לארגוני עזר; והנחיות נוספות הנדרשות לשם הצלת הנפש והרכוש.

יובהר, כי סוג ההנחיות הניתנות לאוכלוסייה והמגבלות המוטלות עליה מכוח הסמכויות שבחוק, היקפן ומידתן, נבחנות באופן עיתי בהתאם להערכות המצב ביחס לטיב האיום הנשקף לאוכלוסייה ולהערכת האמצעים שיש לנקוט על מנת למנוע או לצמצם פגיעה בחיי אדם וברכוש.

לפיכך נדרשת החלטה זו של הממשלה.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

מטבע הדברים, להכרזה על מצב מיוחד בעורף יש השלכה כלכלית על המשק, אלא שיש קושי לאמוד אותה.

כאמור, מדובר בהכרזה על מצב מיוחד בעורף באזור מצומצם ולא בכל שטח המדינה.

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

לא רלוונטי.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

3309 מיום 10 באוגוסט 2025

3237 מיום 14 ביולי 2025

3175 מיום 29 ביוני 2025

3150 מיום 15 ביוני 2025

3121 מיום 8 ביוני 2025

2984 מיום 27 באפריל 2025

2934 מיום 30 במרץ 2025

2810 מיום 2 במרץ 2025

2725 מיום 4 בפברואר 2025

2652 מיום 5 בינואר 2025
2464 מיום 24 בנובמבר 2024
2254 מיום 28 באוקטובר 2024
2211 מיום 30 בספטמבר 2024
2200 מיום 23 בספטמבר 2024
2158 מיום 2 בספטמבר 2024
2091 מיום 30 ביולי 2024
1905 מיום 23 ביוני 2024
1784 מיום 27 במאי 2024
1734 מיום 5 במאי 2024
1688 מיום 14 באפריל 2024
1630 מיום 31 במרץ 2024
1462 מיום 27 בפברואר 2024
1374 מיום 4 בפברואר 2024
1257 מיום 14 בינואר 2024
1150 מיום 19 בדצמבר 2024
968 מיום 18 באוקטובר 2023
941 מיום 8 באוקטובר 2023

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות הדעת מצורפת.

סיווגים

תחום פעולה עיקרי - 01 – חוץ וביטחון.

מגיש: שר הביטחון

י"ט באלול התשפ"ה
12 בספטמבר 2025

נספח א' עזר מפותי "מצב מיוחד בעורף ורשימת ישובים בחתך אזורי הנחייה"

אזור הנחייה	רשויות וישובים
עוטף עזה	<p>שדרות</p> <p>כל ישובי מוא"ז אשכול-אבשלום, אוהד, בארי, בני נצרים, דקל, חולית, יבול, ישע, יתד, כיסופים, כרם שלום, מבטחים, מגן, נווה, ניר יצחק, ניר עוז, נירים, סופה, עין הבשור, עין השלושה, עמיעוז, פרי גן, צוחר, רעים, שדי אברהם, שדה ניצן, שלומית, תלמי אליהו, תלמי יוסף</p> <p>חלק מיישובי מוא"ז חוף אשקלון- גברעם, זיקים, יד מרדכי, כרמיה, נתיב העשרה</p> <p>חלק מיישובי מוא"ז שדות נגב- זמרת, כפר מימון, סעד, עלומים, שובה, שוקדה, תושיה, תקומה</p> <p>חלק מיישובי מוא"ז שער הנגב- אור הנר, איבים, ארז, גבים, יכני, כפר עזה, מפלסים, נחל עוז, ניר עם</p>

מדינת ישראל
משרד הביטחון
בלמ"ס

היועץ המשפטי למערכת הביטחון

תאריך: י"ט באלול תשפ"ה
12 בספטמבר 2025

**הנדון: חוות דעת משפטית נלווית להצעה להחלטת ממשלה בנושא הארכת תוקף
ההכרזה על מצב מיוחד בעורף**

נושא ההחלטה:

הארכת ההכרזה על מצב מיוחד בעורף, כך שתמשיך ותחול רק באזורים הסמוכים לרצועת עזה (להלן – עוטף עזה).

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפת טרור משולבת מרצועת עזה שכללה ירי טילים לעבר מדינת ישראל וכן חדירת מתבלים ליישובי עוטף עזה והדרום. בעקבות מתקפה זו הכריז שר הביטחון דאז ביום 7 באוקטובר 2023, על מצב מיוחד בעורף על כל שטח המדינה, מכוח סמכותו לפי סעיף 9(ג)(ב)(1) לחוק ההתגוננות האזרחית, תשי"א-1951 (להלן – החוק). ההכרזה מקנה לגורמים שונים בצה"ל סמכויות בתחום ההתגוננות האזרחית.

הוראות סעיף 9(ג)(ב)(3) לחוק קובעות כי הממשלה רשאית לאשר את הארכת תוקף ההכרזה על "מצב מיוחד בעורף" שניתנה על-ידי שר הביטחון כאמור.

בהתאם להוראות סעיף 9(ג)(ב)(3) החליטה הממשלה ביום 8 באוקטובר 2023, בהחלטה מס' 941 להאריך את תוקפה של ההכרזה והודיעה על כך לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

ביום 12 באוקטובר 2023 דנה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת בתוקפה של ההכרזה והחליטה לאשרה עד ליום 19 באוקטובר 2023.

ביום 18 באוקטובר 2023 התקבלה החלטת ממשלה מס' 968 בדבר הארכת תוקפה של ההכרזה בכל שטח המדינה עד ליום 19 בדצמבר 2023. ועדת החוץ והביטחון של הכנסת אישרה את הארכת ההכרזה מעת לעת. מאז התקבלו מעת לעת החלטות ממשלה נוספות בדבר הארכת ההכרזה בכל שטח המדינה, בהתבסס על חוות הדעת הביטחוניות ולאור המשך הלחימה וההתפתחויות במלחמת

"חרבות ברזל", ואלו אושרו מעת לעת על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

בהחלטת ממשלה מס' 1784 מיום 27 במאי 2024 הוחלט להאריך את ההכרזה האמורה, תוך צמצום תחולתה כך שתחול רק בחלק משטח המדינה (אזורים מסוימים בדרום המדינה ובצפונה), מאז התקבלו מעת לעת החלטות ממשלה נוספות בדבר הארכת ההכרזה במתכונת האמורה, ואלו אושרו מעת לעת על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

לאור ההתפתחויות ביטחוניות בזירה הצפונית, ביום 23 בספטמבר 2024 התקבלה החלטת ממשלה מס' 2200 ששינתה את ההכרזה כך שתחול על כל שטח המדינה, וזאת עד ליום 30 בספטמבר 2024, החלטה שאושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

בהמשך לכך, בשים לב להמשך הלחימה והתפתחויות בזירות השונות, ובחתאם להערכות גורמי הביטחון בדבר האפשרות לירי תלוי מסלול לעבר אוכלוסייה אזרחית, ובמטרה להגן על העורף ולהציל חיי אדם, התקבלו החלטות ממשלה נוספות שהאריכו את תחולתה של ההכרזה על כל שטח המדינה, עד ליום 4 במרץ 2025. החלטות אלו אושרו מעת לעת על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

בהחלטת ממשלה מס' 2810 מיום 2 במרץ 2025, הוחלט, בשים לב למצב הביטחוני בגזרות השונות, להאריך את ההכרזה על מצב מיוחד בעורף, תוך צמצום תחולתה כך שתחול רק בחלק משטח המדינה, באזורים בדרום המדינה הסמוכים לרצועת עזה, וזאת עד ליום 1 באפריל 2025, בכפוף לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת. בהמשך לכך, הממשלה החליטה על הארכת ההכרזה המצומצמת כאמור בהחלטות ממשלה שונות עד ליום 10 ביוני 2025, החלטות אלו אושרו מעת לעת על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

ביום 8 ביוני 2025 התקבלה החלטת ממשלה מס' 3123 שהאריכה את תוקף ההכרזה עד ליום 10 ביולי 2025, תוך צמצום נוסף של תחולתה, לאזור עוטף עזה בלבד, וזאת בשים לב, בין היתר, למבצע "מרכבות גדעון" והתמרון הקרקעי המתנהל ברצועת עזה. החלטה זו אושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת ביום 9 ביוני 2025, עד ליום 26 ביוני 2025.

ביום 13 ביוני 2025 לפנות בוקר, החל צה"ל במבצע "עם כלביא", מתקפת מנע על איראן במטרה לתקוף את האיומים האסטרטגיים של איראן על מדינת ישראל, ולפגוע בתוכנית הגרעין האיראנית. בתוך כך, ביצע צה"ל פעילות אווירית נרחבת ברחבי איראן במסגרתה נגרם נזק למטרות צבאיות, למטרות אסטרטגיות ולמטרות שלטון.

בשים לב למצב דברים זה, החליטה הממשלה בהחלטת ממשלה מס' 3150 מיום 15 ביוני 2025, כי תשונה ההכרזה ששטח תחולתה צומצם רק לאזור עוטף עזה, כך שההכרזה תורחב ותחול על כל שטח המדינה עד ליום 26 ביוני 2025. כן הוחלט, כי בכפוף לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ההכרזה על מצב מיוחד בעורף בכל רחבי המדינה תוארך עד ליום 30 ביוני 2025. ועדת החוץ והביטחון של הכנסת אישרה את האמור ביום 16 ביוני 2025.

ביום 24 ביוני 2025 הוחלט על סיום מבצע "עם כלביא", והחלה הפסקת אש בין מדינת ישראל לאיראן. בהתאם, החל מיום 24 ביוני 2025 בשעה 20:00, ובעקבות הפסקת האש בין ישראל לאיראן,

הנחה פיקוד העורף על חזרה לפעילות מלאה ללא הגבלות בכל שטח המדינה, פרט לאזור עוטף עזה – בשים לב להערכות המצב והסיכונים הביטחוניים שנשקפו מרצועת עזה.

ביום 29 ביוני 2025 התקבלה החלטת ממשלה מס' 3175 שהאריכה את תוקף ההכרזה עד ליום 15 ביולי 2025, תוך צמצום תחולתה של ההכרזה לאזור עוטף עזה בלבד, כפי שהוחלט בהחלטת ממשלה מס' 3123, ערב תחילת מבצע "עם כלביא". החלטה זאת התקבלה בשים לב למצב הביטחוני באזור עוטף עזה, ובין היתר להימשכות מבצע "מרכבות גדעון" והתמרון הקרקעי ברצועת עזה. החלטה זו אושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת ביום 30 ביוני 2025.

ביום 14 ביולי 2025 התקבלה החלטת ממשלה מס' 3237 שהאריכה את ההכרזה במתכונת המצוינת לעיל, כך שתחול באזור עוטף עזה בלבד, עד ליום 12 באוגוסט 2025, החלטה זו אושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון ביום 15 ביולי 2025 וביום 30 ביולי 2025. ביום 10 באוגוסט 2025 התקבלה החלטת ממשלה מספר 3309 שהאריכה אף היא את ההכרזה במתכונת זו, כשביום 11 באוגוסט ניתן אישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

כיום, המשך מתן ההנחיות באזור עוטף עזה על ידי פיקוד העורף באזור עוטף עזה נדרש לשם מניעה וצמצום של פגיעה בחיי אדם וברכוש, וזאת על רקע המשך חוסר היציבות הביטחונית השורר בגזרת רצועת עזה והמשך והרחבת התמרון ברצועת עזה. בהתאם להערכת מצב עדכנית של מערכת הביטחון קיים סיכון להתגברות הירי מרצועת עזה, וזאת במטרה להביא לפגיעה באזרחים לשם הפעלת לחץ או גביית מחיר ממדינת ישראל.

עתה, ולאור האמור, נדרש כי ההכרזה המצומצמת לאזור עוטף עזה בלבד כאמור, תוארך פעם נוספת, עד ליום ו' בחשוון התשפ"ו (28 באוקטובר 2025), וזאת בהתאם להערכת גורמי הביטחון את רמת האיום באזור.

בתקופת תוקפה של ההכרזה מוקנות לגורמי צה"ל, ובעיקר לפיקוד העורף בכובעו כשירות ההתגוננות האזרחית, סמכויות נרחבות להנחיית האוכלוסייה בשטח לגביו נקבעה ההכרזה, לרבות: חובת שהיה במרחב מוגן ונקיטת אמצעי זהירות; הגבלת לימודים; מתן הוראות לארגוני עזר; והנחיות נוספות הנדרשות לשם הצלת הנפש והרכוש.

לקראת מועד פקיעתה של ההחלטה, ייבחן הצורך בהארכתה בכפוף להערכת המצב עדכנית.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרך פתרון:

על פניו, בקשה נוספת להארכת ההכרזה על מצב מיוחד בעורף עשויה לעורר קושי בשים לב לכך שהחל מיום 7.10.2023, לאורך קרוב כשנתיים, עומדת בתוקף הכרזה על מצב מיוחד בעורף בשטחי מדינת ישראל (הגם שהיקף תחולתה השתנה מעת לעת בהתאם לנסיבות עד לכדי צמצומו לאזור עוטף עזה בלבד). הכרזה זו מקנה לגורמים שונים בצה"ל סמכויות נרחבות בתחום ההתגוננות האזרחית אל מול אוכלוסייה אזרחית – סמכויות בהן צה"ל לא מחזיק בימי שגרה.

יחד עם זאת, מתבצעת על ידי גורמי הביטחון בחינה תכופה בדבר הצורך בהמשך ההכרזה, וכתוצאה מבחינה זו, אזורי התחולה של ההכרזה צומצמו לאורך הזמן, וכעת מוצע להאריך את ההכרזה המצומצמת החלה באזור עוטף עזה בלבד, במתכונתה הנוכחית. לעמדת גורמי הביטחון על רקע המשך חוסר היציבות הביטחונית השורר בגזרת רצועת עזה והמשך התמרון והרחבתו, הסבירות להתגברות ירי תלול מסלול מרצועת עזה לאזור עוטף עזה, תוך ניסיון לפגוע באוכלוסייה אזרחית והמשך הירי למרחב עוטף עזה – נותרה גבוהה.

מצב דברים זה מחייב לעמדת הגורמים המקצועיים את הארכת ההכרזה המצומצמת, החלה על אזור שלגביו קיימות הערכות של גורמי הביטחון לסיכון בהמשך ירי, ושבזו קיימות הנחיות התגוננות של פיקוד העורף, על בסיס חוות דעתם של גורמי הביטחון.

ההארכה המבוקשת, תאפשר לפיקוד העורף להמשיך ולתת הנחיות התגוננות לאוכלוסייה הנדרשות על מנת להגן על העורף ולהציל חיי אדם, כפי שמתבצע היום באזורים שלגביהם מבוקשת הארכת ההכרזה, בדגש על הנחיות הנוגעות להגבלות על קיום התקהלויות ולקיום פעילות חינוכית.

בשים לב לעמדת הגורמים המקצועיים המפורטת לעיל, וכן בשים לב לכך שהכרזה תחול באזור עוטף עזה בלבד, אזור בו קיימות הנחיות התגוננות בתוקף של פיקוד העורף, אין לדעתנו מניעה משפטית בהארכת ההכרזה כך שתמשיך לחול רק באזור עוטף עזה עד ליום 28 באוקטובר 2025.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם :

הגורמים הרלוונטיים במשרד המשפטים אישרו כי אין מניעה משפטית.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה :

אין מניעה משפטית לאשר את ההצעה.

ערן יוסף, עו"ד
ב/ו
סגן בכיר ליועצת המשפטית